

FİLİZ KİTABEVİ

Dr. YAVUZ CAN ASLAN

Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Ticaret Hukuku Anabilim Dalı
Öğretim Üyesi

GEMİ HACZİ

FİLİZ KİTABEVİ
İSTANBUL
2025

Mart 2025

ISBN: 978-625-5957-40-5

BASKI - CİLT

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Matbaacı Sertifika Numarası: 77398

KAPAK RESMİ

Dans le Port (kanvas üzerine yağlı boya, 1917),
Albert Gleizes (1881-1953) / Museo Nacional Thyssen-Bornemisza, Madrid.

YAYINLAYAN

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Cemal Yener Tosyalı Cad. No: 57/A (113)
Vefa-Fatih/İSTANBUL
Tel: (212) 527 0 718
(850)441 0 359
Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com
bilgi@filizkitabevi.com
Yayıncı Sertifika Numarası: 77398

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

*Prof. Dr. Emine Yazıcıoğlu'na,
canım annem Sevgi Üzgen'e,
babam H. İbrahim Aslan'a,
fakat herkesten önce, anneannem merhume Gönül Üzgen'e.*

ÖNSÖZ

“Gemi Haczi” başlığını taşıyan bu çalışma, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Doktora Programı’nda tez olarak hazırlanmış ve 05.04.2024 tarihinde Prof. Dr. Emine Yazıcıoğlu, Prof. Dr. Zehra Şeker Ögüz, Prof. Dr. Murat Atalı, Prof. Dr. Serap Amasya ve Dr. Öğretim Üyesi Gülfer Meriç Kuyucu’dan teşekkür eden jüri tarafından oybirliğiyle başarılı bulunmuştur.

Doktora eğitimim ve bu tezin yazım sürecinde bana her türlü desteği veren çok değerli Hocam Prof. Dr. Emine Yazıcıoğlu’na tüm ilgisi, sabrı ve emeği için teşekkürü borç bilirim. Kendisi ile çalışmış olmanın deniz ticareti hukuku alanında ilerlemek isteyen her hukukçu için ancak bir övünç kaynağı olabileceği yönündeki inancımın yanında, İcra ve İflâs Kanunu Yasa Tasarısı Deniz Hukuku Alt Komisyonu başkanı ile bu konuda çalışmış olmanın hayatta bir kez yakalanacak bir şans olduğu yönündeki farkındalığımı tekrar dile getiririm. Bu vesileyle İcra ve İflâs Kanunu Yasa Tasarısı Komisyonu Başkanı Prof. Dr. Selçuk Öztekin ve Galatasaray Üniversitesi’nde lisans öğrencileri olduğum Prof. Dr. Hakan Pekcanitez’e akademik kariyerim boyunca gösterdikleri ilgi ve alâkadan dolayı şükranlarımı sunarım.

Tezin özellikle, medenî usûl hukuku ile icra ve iflâs hukuku ile ilgili bölümleri bakımından bulunduğu çok mühim değerlendirmelerinin yanında, çalışmanın geneli hakkında sağladığı paha biçilemez katkılarından dolayı İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medenî Usûl ve İcra İflâs Hukuku Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Murat Atalı’ya burada yazacağım hiçbir teşekkürün yeterli olamayacağını belirtmek isterim. Kendisinin savunmamda jüri üyesi olarak yer alması bu çalışma sürecindeki talihli olaylardan biridir. Ayrıca, jüride yer alan diğer hocalarıma değerli görüşlerini esirgememelerinden ve desteklerinden dolayı teşekkür ederim. Özellikle Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nde lisans programında öğrenciyken deniz ticareti hukuku ve sigorta hukuku derslerini kendisinden aldığım kıymetli Hocam Prof. Dr. Serap Amasya’yı tezimi okuyup değerlendirirken gösterdiği titizlik için anmak isterim.

Akademik kariyerime devam ettiğim Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı'nda asistanı olmaktan kıvanç duyduğum değerli hocam Dr. Öğretim Üyesi Aslıhan Erbaş Açıklık'e hem tezimi baştan sona okuduğu hem de akademik kariyerime olan desteği için en içten minnetlerimi sunarım. Ayrıca doktora tezimi hazırladığım bu yoğun dönemde kürsüdeki diğer sorumluluklarım bakımından gösterdiği hoşgörü için teşekkür ederim. Kendisi ile çalışma fırsatı bulmuş olmamın bu eserin ortaya çıkmasında ne kadar esaslı bir rolü olduğunu ifade etmenin ise mümkünatı bulunmamaktadır.

Tezimim ilgili bazı bölümlerini okuyan ve fikirlerini dile getiren Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden hocalarım Doç. Dr. Esra Hamamcıoğlu'na, Doç. Dr. Ekin Ömeroğlu'na ve Dr. Esra Ünal'a destekleri ve kıymetli zamanları için ayrıca teşekkür ederim. Keza tezimi baştan sona okuyarak çok değerli görüş ve telkinlerini paylaşan İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Deniz Hukuku Kürsüsü'nden Doç. Dr. Melda Taşkın'a onca işinin arasında buna zaman ayırmış olduğu için şükranlarımı sunarım. Benim açımdan son derece güzel bir tesadüf eseri, doçentlik tezini "İhtiyati Hacir Kararlarına Karşı Başvuru Yolları" konusunda yazan Kadir Has Üniversitesi'nden diğer bir hocam Doç. Dr. M. Ertan Yardım'a da bu tercihi ve kitabından bir nüsha hediye etmesi sebebiyle teşekkürlerimi sunarım.

Tezimin usûl hukuku ve icra iflâs hukuku ile ilgili kısımlarında kendisine defalarca danışmama rağmen hiçbir rahatsızlık vermediğini dile getiren ve çok değerli zamanını bana ayırmaktan mutluluk duyduğunu söyleyerek mahcubiyet hissetmemin önüne geçen çok kıymetli diğer bir hocam, Türk-Alman Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medenî Usûl ve İcra İflâs Hukuku Anabilim Dalı öğretim üyesi Doç. Dr. Efe Dörenisa'ya tekrar şükranlarımı dile getiririm.

Son olarak tezin basımından önce icra hukuku ile ilgili kısımları okuyarak değerli vaktini esirgemeyen ve çok önemli geri bildirimlerde bulunan İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 22 inci Hukuk Dairesi Emekli Üyesi Hâkim Reyhan Büyükkılıç'a şükranlarımı sunarım.

Tezimin mukayeseli hukuk ile ilgili kısımlarını yazmak için araştırmada bulunduğum Hamburg'da yer alan Max-Planck Yabancı Özel Hukuklar ve Milletlerarası Özel Hukuk Enstitüsü'nde (Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Privatrecht) bana yardımcı olan ve ilgilerini esirgemeyen Prof. Dr. Reinhard Zimmermann ile Prof. Dr. Ralf Michaels'i misafirperverlikleri sebebiyle burada anmadan geçemem. Keza, yakın sayılabilecek bir süre önce aramızdan ayrılan Prof. Dr. Jürgen Basedow'a da bana ayırdığı zaman ile

gösterdiği ilgi ve alaka için şükranlarımı dile getiririm. Ayrıca, Alman hukuku ile ilgili bazı meseleler hususunda bana fikirlerini beyan eden meslektaşlarım Michael Cramer ile Samuel Zeh'e de teşekkürlerimi sunarım. Bunun yanında, kendi doktora tezinde geminin ihtiyatî haczi konusunu Alman hukuku bakımından ele alan Ahlers & Vogel Hukuk Bürosu avukatlarından Dr. Eva-Maria Harm'a Alman hukuku ile ilgili bölümlerde sorularıma cevap verdiği ve misafirperverliği için teşekkürlerimi sunarım. Hamburg'da bulunduğum dönemde güzel bir tesadüf eseri Max-Planck Enstitüsü'nü araştırmacı olarak ziyaret eden Edinburgh Üniversitesi Hukuku Fakültesi Milletlerarası Özel Hukuk Anabilim Dalı öğretim üyesi Prof. Dr. Veronica Ruiz Abou-Nigm'e de uzmanlık alanı olan geminin ihtiyatî haczi bakımından milletlerarası özel hukuk meseleleri konusunda bana ayırdığı değerli zamanı için teşekkür ederim. Kendisi şüphesiz, bu tez çalışması için yapılacak herhangi bir araştırma ziyaretinde tesadüfen karşılaşılacak en önemli uzmanların başında gelmektedir. İtalyan hukuku bakımından yardımları için değerli arkadaşım Dott. Ric. Avv. Paolo Mammo-la'yı burada anmaktan ayrıca sevinç duymaktayım.

Her ne kadar, araştırma sürecimin belli bir dönemini Almanya'da geçirmiş olsam da bu tezin konu olarak seçilmesinde en önemli etkenlerden biri University College London ve Queen Mary University tarafından ortak düzenlenen LL.M programında aldığım derslerde geminin ihtiyatî haczine sunulan bakış açısı ve yaklaşımıdır. Bu sebeple, İngiliz hukuku da çalışmada azımsanmayacak bir yer edinmiştir. İngiliz hukukuna ilişkin bazı meselelerle ilgili sorularıma cevap vermekten imtina etmemiş Dr. Victor Hugo Chacon ile King's Council Nigel Meeson'a bu yardımları için teşekkürlerimi tekrar dile getiririm.

Uygulamadaki bazı sorunları değerlendirerek tezde işlediğim teorik meselelere derinlik katmamda yardımcı olan merhum Av. Andaç Bilgen'i burada özellikle anmak isterim. Ayrıca uygulamada rastlanan bazı durumları teorik açıdan değerlendirmek üzere bana tecrübelerini aktaran ve fikirlerini esirgemeyen; yasal avukatlık stajımı yanında tamamladığım diğer çok değerli bir hukukçu, İstanbul Barosu Deniz Hukuku Komisyonu üyesi Av. Savaş İnandoğlu'na da ayrıca teşekkür ederim. Keza bu yorucu süreçte Almanya'ya gitmeme ön ayak olan ve bana olan manevi desteğini hiç esirgemeyen Av. Mehmet Sıddık Bayram'a olan şükranlarımı buraya not düşmek isterim. Nihayet, uygulama bakımından tecrübelerinden her daim yararlandığım ve çalışmamda yer alan bazı teknik meselelerle ilgili görüş alışverişinde bulunurken çok şey öğrendiğim; bu yorucu süreçte bana manevi desteğini esirgemeyen İstanbul Barosu Deniz Hu-

kuku Komisyonu üyesi Av. Doğukan Özdoğan'a ayrıca teşekkür ederim. Keza, süreçteki manevi desteği sebebiyle Av. Dr. Salih İnan'a da teşekkür ederim.

Hamburg'da Max-Planck Yabancı Özel Hukuklar ve Milletlerarası Özel Hukuk Enstitüsü'nde (Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Privatrecht) akademik araştırma yapabilmem konusunda gerekli maddî desteği BİDEB 2214-A Yurt Dışı Doktora Sırası Araştırma Burs Programı çerçevesinde sağlayan TÜBİTAK'a ayrıca teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak hayatım boyunca yanımda olan canım annem Sevgi Üzgen, sevgili babam Halil İbrahim Aslan ve özellikle biricik anneannem merhume Gönül Üzgen'e minnetlerimi sunarım. Her ne kadar ömrü tezin basımını görmeye yetmese de tez savunmasının oybirliği ile başarılı bulunmasına tanıklık etmiş oluşu ve o gün yaşadığı mutluluk benim için tarif edilemez bir tesellidir. Dile getirmeye çalıştığım samimi duyguların tesiriyle, bu naçizane çalışmayı tez danışmanım Prof. Dr. Emine Yazıcıoğlu ile birlikte kendilerine ithaf ederim.

Dr. Öğr. Üyesi Yavuz Can Aslan
İstanbul, Fatih, Cibali, 25 Şubat 2025

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
Konu ve Amaç	1
Kapsam ve Plan.....	3
Metot ve Yaklaşım.....	4
Kesin Haciz veya İhtiyatî Haczin Konusu Olarak Gemi Kavramı	5
Türk Hukukunda Gemi Kavramı	8
Bazı Yabancı Hukuklarda Gemi Kavramı	9
Deniz Gemisi ve İç Su Gemisi Ayrımı	16
Birinci Bölüm	
GEMİNİN İHTİYATÎ HACZİ	
I. Geminin İhtiyatî Haczi Kavramı, Niteliği Ve Uygulanacak Hükümler	21
A. Genel Olarak	21
B. Hukukî Niteliği.....	25
C. Geminin İhtiyatî Haczine Uygulanacak Hükümler.....	34
D. İhtiyatî Tedbirden Farkı.....	36
E. Deniz Hukukundaki Benzer Kurumlarla Karşılaştırılması	38
1. Geminin Alıkonması	38
2. Geminin Tutuklanması.....	41
3. Gemiye El Koyulması.....	42
4. Geminin Zaptı ve Müsaderesi	42
5. İngiliz Hukukundaki “Arrest” ve Amerikan Hukukundaki “Attachment” Kurumları.....	43
II. Geminin İhtiyatî Haczi Talebinin Şartları	46
A. Genel Olarak	46
B. Alacağın Bir Deniz Alacağı Olması.....	48
1. Deniz Alacağı Terimi	50
2. Deniz Alacaklarının Tasnifi.....	52
a. Genel Olarak	52

b. Aynı Zamanda Gemi Alacağı Olan Deniz Alacakları	53
(1) Gemi Alacaklısı Hakkının Hukukî Niteliği	53
i. Türk Hukuku ve Kıta Avrupası Hukuku Sistemleri.....	53
ii. Anglo-Amerikan Hukuku Sistemleri.....	57
(2) Gemi Alacaklısı Hakkının Kapsamı	60
(3) Gemi Alacaklısı Hakkının Doğumu.....	64
c. Farklı Hukuk Sistemlerinde Deniz Alacaklarının Hukukî Niteliği ve Kanunlar İhtilafı	66
(1) Deniz Alacaklarının Hukukî Niteliği	66
i. Genel Olarak.....	66
ii. Türk Hukuku ve Kıta Avrupası Sistemleri	68
iii. İngiliz Hukuku.....	69
(2) Deniz Alacaklarına İlişkin Kanunlar İhtilafı Kuralları	74
3. Deniz Alacakları Listesi.....	75
a. Gemi Alacağı Teşkil Eden Deniz Alacakları.....	75
(1) Gemi adamı alacakları	79
(2) Geminin işletilmesinden kaynaklanan can kaybı ve bedensel zararlar	81
(3) Kurtarma ücreti	82
(4) Liman, Kanal, Diğer Su Yolları, Karantina ve Kılavuzluk için Ödenecek Resimler	84
(5) Geminin İşletilmesinin Sebep Olduğu Maddî Zararlar	86
(6) Müşterek Avarya Garamesi Payı Alacakları.....	88
b. Gemi Alacağı Niteliğinde Olmayan Deniz Alacakları	90
(1) Çevre Zararlarından Doğan Tazminat Talepleri.....	90
(2) Geminin Yüzdürülmesi veya Gemi Enkazının Çıkarılmasından Kaynaklı Alacaklar	94
(3) Kurtarma Alacağı Dışında ve fakat Kurtarma Faaliyetleriyle İlgili Alacaklar	96
(4) Geminin Kullanılması veya Kiralanması Amacıyla Yapılan Sözleşmeler.....	98
(5) Gemide Eşya veya Yolcu Taşınması Amacıyla Yapılmış Her Türlü Sözleşme	100
(6) Dok, İskele ve Rıhtım İçin Ödenecek Diğer Paralar	102
(7) Römorkaj	104
(8) Geminin İşletilmesi İçin Sağlanan Mal ve Hizmetler.....	105

(9) Geminin Yapımı, Onarımı, Donatımı	107
(10) Gemi İçin Alınan Krediler ve Yapılan Harcamalar.....	109
(11) Sigorta Primleri.....	110
(12) Gemiyle İlgili Komisyon, Brokerlik ve Acente Ücretleri	113
(13) Geminin Mülkiyeti ve Zilyetliğine İlişkin Uyuşmazlıklar ...	116
(14) Geminin Ortak Malikleri Arasında Çıkan, Geminin İşletilmesine ya da Hasılatına İlişkin Uyuşmazlıklar	117
(15) Gemi Rehni, Gemi İpoteği veya Aynı Nitelikteki Aynî Yükümlülükler	119
(16) Geminin Satışına İlişkin Sözleşmeden Kaynaklı Uyuşmazlıklar	122
4. Deniz Alacaklarının Sağladığı İhtiyati Haciz Hakkı.....	125
a. Genel Olarak	125
b. Nisbî Hak Niteliğindeki Deniz Alacaklarının Sağladığı İhtiyatî Haciz Hakkı.....	125
c. Gemi Üzerinde Sınırlı Aynî Hak Doğuran Deniz Alacaklarının Sağladığı İhtiyati Haciz Hakkı	128
(1) Genel Olarak	128
(2) Türleri	128
(3) Yabancı Hukuklara Özgü Sınırlı Aynî Hakların İhtiyatî Haciz Hakkı Sağlaması.....	131
C. Alacağın Vadesinin Gelmesi	136
D. Borç ile Gemi Arasındaki Hukukî İlişkiyle İlgili Şartlar	143
1. Genel Olarak	143
a. İngiliz Hukuku ve Anglosakson Hukuk Sistemleri	146
b. Türk Hukuku ve Kıta Avrupası Hukuku Sistemleri	147
(1) Genel Olarak	147
(2) Deniz Alacağından Gemi Malikinin Şahsen Sorumluluğu	147
(3) Deniz Alacağından Geminin Kiracısının Sorumluluğu	152
(4) Gemi Üzerindeki Sınırlı Aynî Hak Talepleri	157
(5) Gemi Mülkiyeti veya Zilyetliğine İlişkin Talepler	160
c. Uluslararası Sözleşmeler.....	160
2. Kardeş Geminin İhtiyatî Haczi	166
a. Genel Olarak	166
b. Uluslararası Sözleşmelerde Kardeş Geminin İhtiyatî Haczi	169

(1) 1952 İhtiyatî Haciz Sözleşmesi	169
(2) 1999 İhtiyatî Haciz Sözleşmesi	171
c. Bağlantılı Geminin İhtiyatî Haczi	174
d. Kardeş Geminin İhtiyatî Haczi ve Tüzel Kişilik Perdesinin Kaldırılması Teorisi	176
(1) Genel Olarak	176
(2) Aynı Geminin İhtiyatî Haczi İçin Tüzel Kişilik Perdesinin Kaldırılması	178
(3) Kardeş Geminin İhtiyatî Haczi İçin Tüzel Kişilik Perdesinin Kaldırılması	181
c. Kardeş Gemi Haczinde Gemi Alacaklısı Hakkının Durumu	184
E. Alacaklının Teminat Göstermesi Şartı	185
III. Geminin İhtiyatî Haczi Talebinde İzlenilecek Usûl	187
A. Genel Olarak	187
B. İstem Şartları	188
1. Yargı Hakkının ve Milletlerarası Yetkinin Bulunması	189
a. Yargı Hakkı (Yargı Yetkisi/Kaza Hakkı)	189
b. Milletlerarası Yetki	193
(1) Genel Olarak	193
(2) Geminin İhtiyatî Haczinde Milletlerarası Yetkinin Teorik Olarak Vasıflandırılması	194
(3) Milletlerarası Yetkinin Yer Bakımından Sınırları	196
(4) Milletlerarası Yetkinin Kişi Bakımından Sınırları	199
(5) Esasa İlişkin Uyuşmazlık Bakımından Milletlerarası Yetki	200
2. Mahkemenin Görevli Olması	202
a. Esasa İlişkin Dava Açılmadan Önce Geminin İhtiyatî Haczi Taleplerinde Görevli Mahkeme	202
b. Esasa İlişkin Dava Açıldıktan Sonra Geminin İhtiyatî Haczinde Görevli Mahkeme	204
(1) Esasa İlişkin Davanın Türk Mahkemelerinde Açılması	204
(2) Hakem Önünde veya Yurt Dışındaki Mahkemede Dava Açıldıktan Sonra Haciz İsteminde Görevli Mahkeme	206
3. Geminin İhtiyatî Haczinde Mahkemelerin Yetkisi	207
a. Dava Açılmadan Önce Geminin İhtiyatî Haczinde Yetkili Mahkeme	207
(1) Yetki Kuralı	207

(2) Gemilerin İhtiyatî Haczinde Genel Yetkili Mahkeme	209
(3) Türk Bayraklı Gemilerin İhtiyatî Haczinde Özel Yetkili Mahkemeler	212
i. Sicile Kayıtlı Olmayan Türk Bayraklı Gemiler.....	212
ii. Sicile Kayıtlı Olan Türk Bayraklı Gemiler.....	212
iii. Özel Sicile Kayıtlı Olan Türk Bayraklı Gemiler.....	212
b. Dava Açıldıktan Sonra Gemi Haczinde Yetkili Mahkeme.....	213
4. Dava Takip Yetkisi	214
5. Derdestlik.....	216
6. Kesin Hüküm	224
C. Yargılama Usûlü.....	227
1. Genel Olarak	227
2. Esasa İlişkin Dava Açılmadan Önce	227
3. Esasa İlişkin Dava Açıldıktan Sonra.....	228
(1) Türk Hukuku	228
(2) İngiliz Hukuku.....	229
i. In Rem Yargılama Usûlü (Actio in rem).....	229
a. Tanım ve İşlev	229
b. Hukukî Nitelik	231
c. Kapsam ve Şartlar	235
d. İşleyiş.....	236
ii. In Personam Yargılama Usûlü	239
a. Tanım ve İşlev	239
b. Hukukî Nitelik	242
c. Kapsam ve Şartlar	242
4. Tahkim Mahkemesinin Gemi Hakkında Verdiği İhtiyatî Haciz veya İhtiyatî Tedbir Kararı.....	244
a. Tahkim Mahkemesinin Gemi Hakkında İhtiyatî Haciz Kararı Vermesi.....	244
b. Tahkim Mahkemesinin Gemi Hakkında İhtiyatî Tedbir Kararı Verip Veremeyeceği	246
IV. İhtiyatî Haciz Kararının İcrası.....	247
A. İhtiyatî Haciz Talebinin Kabulü	247
1. İhtiyatî Haciz Kararının İcrasının Talep Edilmesi	247
2. Gemiye El Atılması.....	247

3. İhtiyatî Haciz Kararının Sicile Bildirilmesi	248
B. İhtiyatî Haciz Kararının Kapsamı	249
1. Geminin İhtiyaten Haczedilebilecek Unsurları.....	249
2. Gemi Yakıtının İhtiyatî Haczi	251
3. Gemi Üzerinde Yükle İlgililerin Durumu	253
C. Geminin İhtiyatî Haczi Kararının İcrası.....	254
1. Genel Olarak	254
2. Sicile Kayıtlı Olmayan Gemiler.....	257
3. Sicile Kayıtlı Gemiler	260
a. Uygulanacak Hükümler	260
b. Gemiye Hukuken El Konulması	264
c. İhtiyatî Haciz Kararının Gemi Siciline Şerhi ve Şerhin Etkisi	265
d. İhtiyatî Haciz Şerhi ile Diğer İtiraz ve Şerhler Arasındaki İlişki ...	271
4. Yapı Halindeki Gemiler	276
5. Yabancı Bayraklı Gemiler.....	278
6. İngiliz Hukukunda İhtiyatî Haciz Kararının Uygulanması.....	278
D. Yabancı Devlet Mahkemelerinin İhtiyatî Haciz Kararlarının Tenfizi Sorunu	281
V. Geminin İhtiyatî Haczinin Neticeleri	282
A. Zamanaşımının Kesilmesi	282
B. Alacağın Muaccel Hale Gelmesi.....	284
C. Geminin Hareketine Engel Olunması	285
D. Gemi Üzerinde Tasarruf Yetkisinin Sınırlanması.....	287
VI. İhtiyatî Haczi Tamamlayan Merasim	290
A. Genel Olarak	290
B. Dava Açılması	291
C. Tahkim Yargılaması veya Yabancı Mahkemede Dava Açılması.....	301
D. İcra Takibi Başlatılması.....	303
VII. Geminin İhtiyati Hazine Karşı Hukukî Başvuru Yolları	303
A. Genel Olarak	303
B. Geminin İhtiyatî Hazine İtiraz.....	305
1. Genel Olarak	305
2. Görevli ve Yetkili Mahkeme ile Yargılama Usûlü	306
a. Görevli ve Yetkili Mahkeme	306

b. Yargılama Usûlü	307
3. Taraflar	308
4. İtiraz Süresi	310
5. İtirazın Şartları	312
a. Kararın Uygulanmış Olmasının Gerekip Gerekmediği Bakımından	312
b. Kararın Borçlunun Gıyabında Verilmiş Olması Bakımından	313
6. İtiraz Sebepleri	314
a. Mahkemenin Görev ve Yetkisi	314
b. Alacağın Varlığı ve Niteliği	317
c. Alacağın Muacceliyeti	322
d. Alacağın Rehinle Temin Edilmesi	323
e. Alacaklının Gösterdiği Teminatın Yeterliliği	326
7. İtiraz Hakkında Verilen Karar ve Kanun Yolları	327
C. Gemi Üzerinde İstihkak İddiası	329
D. Şikâyet	333
E. Teminat Karşılığında Geminin Borçlunun Elinde Bırakılması	334
1. Genel Olarak	334
2. Karar Verecek Makam	337
3. Teminatın Türü ve Miktarı	340
4. Teminat Gösterebilecek Kişiler	343
5. Teminat Miktarının Değiştirilmesi	344
6. Teminat Üzerinde Hacze İştirak	345
7. Kararın İlgili Makamlara Bildirimi	346
8. Yabancı Yargı Erkinde İhtiyaten Haczedilen Gemi için Teminat Yatırılması	347
F. İhtiyatî Haczin Gemi Üzerinden Teminata Aktarılması	348
1. Genel Olarak	348
2. Karar Verecek Makam	349
3. Teminatın Türü ve Miktarı	350
4. Teminat Gösterebilecek Kişiler	352
5. Teminat Miktarının Değiştirilmesi	353
6. Teminat Üzerinde Hacze İştirak	354
7. Kararın Sicile Bildirilmesi	356

G. Fon Tesis Edilerek Sorumluluğun Sınırlandırılması Neticesinde Geminin Serbest Kalması.....	356
1. Genel Olarak	356
2. 1976 LLMC Uyarınca Fon Tesisi	357
3. 1992 CLC Uyarınca Fon Tesisi.....	360
H. Haksız İhtiyati Hacizden Dolayı Tazminat Davası	362
VII. Aynı Geminin Yeniden İhtiyati Haczi ve Birden Fazla Geminin Haczi	369
A. Genel Olarak	369
B. 1952 İhtiyatî Haciz Sözleşmesi.....	370
C. 1999 İhtiyatî Haciz Sözleşmesi.....	375

İkinci Bölüm

GEMİNİN KESİN HACZİ

I. Genel Olarak	379
II. Kanuni Rehin Hakkı ile Teminat Altına Alınan Alacakların Takibi.....	380
A. Genel Olarak	380
B. Taşınır Rehninin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takip	381
1. İcra ve İflâs Kanunu'nun Genel Hükümleri Kapsamında Taşınır Rehninin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takibin Özellikleri.....	381
2. Gemi Üzerinde Kanuni Rehin Hakkı Bakımından Rehnin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takibin Özellikleri	382
a. Taşınır Rehninin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takibin Bir Türü Oluşu	382
b. Önce Rehne Başvurma Zorunluluğunun Bulunmaması.....	384
(1) Genel Olarak.....	384
(2) Önce Rehne Başvurmadan Takip Başlatılmasının Sonuçları	384
(3) Kanuni Rehin Hakkından Feragat Düzenlemesinin Emredici Olup Olmayışı	387
c. Zamanaşımın Kesilmesi ve Hak Düşürücü Sürenin Durması.....	391
d. Sicile Bildirim Zorunluluğu Bulunmaması.....	394
3. Taşınır Rehninin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takip Usûlü.....	395
a. Rehnin Paraya Çevrilmesi Yoluyla İlamsız Takip Usûlü	395
(1) Takip Talebi	395
(2) Ödeme Emri.....	400
(3) Ödeme Emrine İtiraz	402

(4) İtirazın Hükümden Düşürülmesi.....	406
i. İtirazın İptali Davası	406
a. Yalnızca Alacağa İlişkin İtirazın İptali Davası	407
b. Yalnızca Gemi Üzerinde Rehin Hakkına İlişkin İtirazın İptali Davası	408
c. Alacak ve Rehin Hakkına İlişkin İtirazın İptali Davası.....	410
d. Görevli ve Yetkili Mahkeme	411
ii. İtirazın Kaldırılması.....	412
b. Rehnin Paraya Çevrilmesi Yoluyla İlamlı Takip Usûlü	414
C. Kambyo Senetlerine Mahsus Haciz Yoluyla Takip.....	415
1. Genel Olarak	415
2. Kambyo Senetlerine Mahsus Takibin Gemi Üzerinde Kanunî Rehin Hakkı ile Teminat Altına Alınmış Alacaklar için Ortaya Koyduğu Sorunlar	415
a. Devir Şekline Göre Farklı Kambyo Senetleri Bakımından TTK m. 1379 Düzenlemesinin Ortaya Koyduğu Sorunlar	417
(1) Genel Olarak.....	417
(2) Nama Yazılı Kambyo Senetleri	419
(3) Emre Yazılı Kambyo Senetleri	420
(4) Hamile Yazılı Kambyo Senetleri	422
b. Havaleyle İlgili Özel Düzenlemeler Kapsamında Poliçe, Çek ve Bono Bakımından TTK m. 1379 Düzenlemesinin Ortaya Koyduğu Sorunlar	423
c. Kambyo Senetlerine Mahsus Takiplerde TTK m. 1379 Düzenlemesinin Takip Borçlusu Bakımından Değerlendirilmesi ..	425
D. Genel Haciz Yoluyla Takip.....	425
E. Yabancılık Unsuru İçeren Olaylar Bakımından TTK m. 1379 Düzenlemesinin Değerlendirilmesi	425
(1) Yabancı Ülkede Başlatılan Takibin Türk Mahkemeleri Nezdinde Rehin Hakkına Etkisi	426
(2) Türkiye’de Başlatılan Takiplerin Rehin Hakkına Etkisinin Yabancı Mahkemelerde ve Tahkimde Tanınması Sorunu	426
III. Akdî Rehin Hakkı ile Teminat Altına Alınan Alacakların Takibi	427
A. Sicile Kayıtlı Gemilerin İpoteğin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takibi	427
1. Gemi İpoteğinin Kurulması ve Sağladığı Rehin Hakkı	427

2. Gemi İpoteğinin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takip Türleri	429
a. Genel Olarak	429
b. Gemi İpoteğinin Paraya Çevrilmesi Yoluyla İlamsız Takip Usûlü	430
(1) Genel Olarak	430
(2) Yetki	431
(3) Ödeme Emri	432
(4) İtiraz ve Şikâyet	432
(5) İtirazın İptali	433
c. Gemi İpoteğinin Paraya Çevrilmesi Yoluyla İlamlı Takip Usûlü ..	434
d. Kayıtsız Şartsız Para Borcunu İçeren Gemi İpoteği Sözleşmesine Dayalı Özel Takip Usûlü (İİK m. 149/1)	437
e. Kredi Kurumlarına Mahsus Özel Takip Usûlü (İİK m. 150/1)	439
B. Sicile Kayıtlı Olmayan Gemilerin Rehnin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takibi	444
a. Teslimli Akdî Rehin	444
b. Teslimsiz Akdî Rehin	445
C. Kambiyo Senetlerine Mahsus Haciz Yoluyla Takip	448
D. Genel Haciz Yolu ve İflâs Yolu ile Takip	449
IV. Gemi Üzerinde Rehin Hakkı ile Teminat Altına Alınmayan Alacakların İcra Yoluyla Takibi	450
V. İlamlı İcra Takibi	451
VI. Gemi Üzerindeki Payların Haczi	452
A. Genel Olarak	452
B. Elbirliğiyle (İştirak Halinde) Mülkiyet Payının Haczi	453
C. Paylı (Müşterek) Mülkiyet ve Donatma İştiraki Payının Haczi	457

Üçüncü Bölüm

GEMİ HACZİNE ENGEL TEŞKİL EDEN DURUMLAR

I. Genel Olarak	461
II. Zararsız Geçiş ve Transit Geçiş Hakkını Kullanan Gemilerin Haciz Muafiyeti	464
A. Zararsız Geçiş Hakkı Kavramı ve Tarihsel Gelişimi	465
B. Zararsız Geçiş Hakkının Tanındığı Haciz Muafiyeti	468
1. Genel Olarak	468
2. Karasularından Aralıksız ve Duraksız Geçen Gemiler	469

3. Karasularında Bekleyen yahut İç Sulara veya İç Sulardan Hareket Eden Gemiler.....	472
C. Zararsız Geçiş Hakkının Haciz Bakımından Tanındığı Muafiyetin İstisnaları	472
1. Yolculuk Esnasında Doğan Sorumluluk ve Yolculuk İçin Yapılan Borçlanmalar	472
2. Karasularında Yatan veya İç Sulardan Çıkan Gemiler.....	474
D. Transit Geçiş Hakkı.....	476
1. Transit Geçiş Hakkı Kavramı	476
2. Transit Geçiş Yapan Yabancı Gemilerin Haciz Bakımından Durumu	479
E. Türk Boğazlarından Geçen Yabancı Gemilerin Haczi	480
1. Genel Olarak	480
2. Ticaret Gemilerinin Geçiş Rejimi	481
3. Türk Boğazlarından Geçen Yabancı Uyruklu Ticaret Gemilerinin Haczi	483
a. İhtiyatî Haciz.....	483
b. İcraî Haciz.....	486
(1) İlâmlı İcra.....	486
(2) İlâmsız İcra	487
III. Devlet Gemilerinin Haciz Muafiyeti.....	488
A. Uluslararası Hukukta.....	488
1. Genel Olarak	488
2. Uluslararası Sözleşmeler	492
a. Devlet Gemilerinin Muafiyetleri ile İlgili Bazı Kaidelerin Tevhidi Hakkında 1926 Brüksel Sözleşmesi.....	492
(1) Genel Olarak.....	492
(2) Sözleşmenin Uygulama Alanı	493
i. Gemiler Bakımından.....	493
ii. Yük Bakımından.....	496
(3) Sözleşmenin Uygulanması.....	497
i. Barış Zamanında.....	497
a. Genel Olarak	497
b. Taraf Devletin Gemilerine Karşı Kendi Vatandaşlarının Talepleri	499
ii. Savaş Zamanında.....	500

(4) Yetkili ve Görevli Mahkeme.....	502
b. Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi	503
3. Uluslararası Yargı Düzeni	505
a. Genel Olarak	505
b. Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi Kapsamında Başvuru Usûlü	506
(1) Başvuru Usûlü	506
(2) Yargı İçtihadı	512
c. Uluslararası Adalet Divanı'na Başvuru Usûlü	517
d. Tahkim.....	518
B. Ulusal Hukuklarda	520
1. Yabancı Bayraklı Gemiler Bakımından	520
2. Kıyı Devletinin Bayrağını Taşıyan Gemiler Bakımından.....	528
IV. Taraflar Arasındaki Sözleşme.....	530
SONUÇ	533
KAYNAKÇA	555

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliđi
Abs.	: Absatz
A.C.	: Appeal Cases
ACA	: Admiralty Court Act
A & E	: Admiralty and Ecclesiastical
a.g.e.	: Adı Geçen Eser
All ER	: All England Law Reports
AMC	: American Maritime Cases
App. Cas	: English Law Reports, Appeal Cases, House of Lords
ařa.	: Ařađıda
a.y.	: Aynı Yer
b.	: bent
BATİDER	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
Bd.	: Band
BGB	: Bürgerliches Gesetzbuch
BGBL	: Bundesgesetzblatt
BGE	: Schweizerisches Bundesgericht
BGH	: Bundesgerichtshof
BMDHS	: Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku S�zleřmesi
bkz.	: bakınız
bs.	: Bası
C.	: Cilt
C. transp.	: Code des transports
CA	: Court of Appeal
Cas.	: Cassation
Cass.com.	: Cour de Cassation, Chambre commerciale
Cass.req.	: Cour de Cassation, Chambre des Requêtes
C.C.D.	: Circuit Court for the District of
CC	: Code civil suisse

C. civ.	: Code civil français
C. pr. civ.	: Code de procédure civile français
CEMAC	: Communauté Economique et Monétaire de l’Afrique Centrale
Ch.	: Chancery Division
Cir.	: Circuit
CJJA	: Civil Jurisdiction and Judgements Act
CJEU	: Court of Justice of the European Union
CLC	: International Convention on Civil Liability for Oil Pollution Damage (Petrol Kirliliğinden Doğan Zararın Hukukî Sorumluluğu ile İlgili Milletlerarası Sözleşme)
CMI	: Comité Maritime International
Comm.	: Commercial Court
CPR	: Civil Procedure Rules
C. pr. civ.	: Code de procédures civiles
C. pr. exéc	: Code des procédures civiles d’exécution
D.	: Digesta
DMF	: Droit maritime français
dn.	: dipnotu
E.	: Esas
ECR	: European Court Reports
EGBGB	: Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch
EG. ZPO.	: Einführungsgesetz zur Zivilprozessordnung
Eng.	: England
EWCA Civ.	: England and Wales Court of Appeal (Civil Division)
EWHC	: England and Wales High Court
Eng. RP.	: English Reports
F.	: Federal Reporter
ff	: fortfolgende
F. Supp.	: Federal Supplement
Fed.	: Federal
Fed. Cas.	: Federal Cases
GRT	: Gross Register Tonnage
GVGA	: Geschäftsanweisung für Gerichtsvollzieher
HCA	: High Court of Australia
HD	: Hukuk Dairesi

HGB	: Handelsgesetzbuch
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
HMK	: 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HUMK	: 1086 sayılı Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu
I.C.J.	: International Court of Justice
ILO	: International Labour Organization
IMO	: International Maritime Organization
İBD	: İstanbul Barosu Dergisi
İçt. Bir. Kar.	: İçtihadî Birleştirme Kararı
İİD	: (Yargıtay) İcra ve İflâs Dairesi
İİK	: 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu
İİKY	: 25.05.1965 tarihli İcra ve İflâs Kanunu Yönetmeliği
İKÜHFD	: İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
IPRG	: Bundesgesetz über das Internationale Privatrecht
ITLOS	: International Tribunal for the Law of the Sea
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
JA	: Judicature Acts
JIGE	: Joint Intergovernmental Group of Experts on Maritime Liens and Mortgages and Related Subjects
K.	: Karar
KB	: King's Bench
KBBS	: 1958 Cenevre Karasuları ve Bitişik Bölge Sözleşmesi
LHWCA	: Longshore and Harbor Workers Compensation Act
L.J. Adm.	: Law Journal Reports, New Series, English Admiralty
LLC	: Limited Liability Company
L.L.Rep.	: Lloyd's List Law Reports
LLMC	: Convention on Limitation of Liability for Maritime Claims (Deniz Alacaklarına Karşı Mesuliyetin Sınırlanması Hakkında Milletlerarası Sözleşme)
LMCLQ	: Lloyd's Maritime and Commercial Law Quarterly
LR	: Law Reports
m.	: madde
M.D. Fla.	: Middle District of Florida
MHB	: Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni
MLC	: Maritime Labour Convention

MLM	: International Convention for the Unification of Certain Rules Relating to Maritime Liens (Gemi Alacaklısı Haklarına ve Gemi İpoteklerine İlişkin Milletlerarası Sözleşme)
Moo PC	: Moore's Privy Council Cases
MÖHUK	: Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun
MSA	: Merchant Shipping Act
MÜHFM	: Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
MÜSBE	: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
NJW	: Neue Juristische Wochenschrift
OJ	: The Official Journal of the European Union
OSCLA	: Outer Continental Shelf Lands Act
p	: paragraf
p.	: page
P	: Probate
P.	: Pacific Reporter
par.	: paragraf
PC	: Privy Council
P.D.	: Practice Directions
PD	: Probate Division
PDAD	: Probate Divorce and Admiralty Division
Q.B.	: Queen's Bench
R.G.	: Resmi Gazete
Rep.	: Reports
RG	: Reichsgericht
RGZ	: Entscheidungen des Reichsgerichts in Zivilsachen
RKD	: Resmî Kararlar Dergisi
Rn.	: Randnummer
RZ	: Randzahl
s.	: sayfa
S.	: Sayı
S.Ct.	: Supreme Court of the United States
SCA	: Senior Courts Act
SchKG	: Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs
SchRegO	: Schiffsregisterordnung
SchRG	: Gesetz über Rechte an eingetragenen Schiffen und Schiffsbauwerken

SGHC	: Singapore High Court
SRG	: Gesetz zur Reform des Seehandelsrechts
Swab	: Swabey's English Admiralty Reports
T.	: Tarih
TİRK	: 1147 sayılı Ticari İşletme Rehni Kanunu
TİTRK	: 6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu
T.L.R.	: The Times Law Reports
TKHK	: 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun
TBK	: 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TMK	: 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu
TTK	: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
UAAD	: Uluslararası Adalet Divanı
UADHM	: Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi
UNCTAD	: United Nations Conference on Trade and Development
U.S.	: United States Reports
U.S.C.	: United States Code
USC	: United States Code
v.d.	: ve diğerleri
vd.	: ve devamı
Vol.	: Volume
WLR	: Weekly Law Reports
Yar.	: Yargıtay
YHGK	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
YİBHKG	: Yargıtay İçtihadı Birleştirme Hukuk Genel Kurulu
YKD	: Yargıtay Kararları Dergisi
yuk.	: Yukarıda
YÜHFD	: Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
y. y.	: Yıl yok
ZPO	: Zivilprozessordnung